

**СОСТОЈБА СО МОРБИДИТЕТ И МОРТАЛИТЕТ ОД ЦЕРВИКАЛЕН КАНЦЕР И РЕЗУЛТАТИ ОД СКРИНИНГ
ПРОГРАМАТА ЗА НЕГОВО РАНО ОТКРИВАЊЕ**

Според податоците објавени во Регистарот за рак, подготвен од Одделот за здравствена статистика во ИЈЗ, секоја година во нашата држава во просек околу 150 жени се појавуваат како нови случаи на заболени од цервикален канцер или 15 на 100000 жени, а според морталитетната статистика од Државниот завод за статистика, секоја година во просек умираат од 30 до 40 жени од оваа болест или 3-4 на 100 000 жени.

МОРТАЛИТЕТ ОД C53 ВО РСМ

Година	Број	Стапка на 100000 жени
2008	43	4,21
2009	35	3,42
2010	31	3,02
2011	15	1,46
2012	39	3,79
2013	36	3,50
2014	42	4,07
2015	39	3,77
2016	47	4,54
2017	30	2,90
2018	36	3,47
2019	35	3,38

Во 2019г. во болнички услови се лекувале 380 случаи или 3,7 на 10 000 жени, кои оствариле 2890 болнички денови, односно 7,6 денови изнесувал просечниот престој во болница на секоја заболена жена.

Согласно Програмата за рана детекција на малигни заболувања во Република Македонија и активностите предвидени со Програмата за рано откривање и спречување на ракот на грлото на матката во Република Македонија, предвидено е со бесплатен скрининг на ракот на грлото на матката да бидат опфатени жени на возраст од 24-61 години во период од 3 години, и тоа 24-35, 36-45, и 46-61г.

Според проценката на Државниот завод за статистика, во РСМ има вкупно околу 545845 од таа возрасна група. Доколку се земе во предвид периодот 2016, 2017, 2018 и 2019 година, на проценето население на возраст од 24-61 години, вкупно со програмата за бесплатен скрининг на рак на грло на матката биле опфатени околу 10% од соодветната возрасна група, или вкупно за трите години, околу 30% од жените што сепак не е доволно во споредба со таргетот за успешно организиран скрининг.

Според доставените извештаи од центрите за јавно здравје, годишно се испраќаат во просек околу 53000 покани, а процентот на жени кои примиле покана од вкупно поканетите, изнесува околу 88,3%. Од нив, околу 60% жени се тестираат со ПАП тест или во просек годишно се прават по 24 000 ПАП тестирања, пришто се откриваат брисеви со околу 10% епителни клеточни абнормалности во вкупно цитолошки анализирани брисеви или во просек по 2400 брисеви годишно се со позитивни наоди.

Во 2020 година, во првите 3 квартали околу 12000 покани се испратени од страна на гинекологите кои се вклучени како извршители во Програмата, направени се околу 9000 ПАП тестови при што откриени се околу 900 брисеви со одредени клеточни абнормалности, што исто така претставува 10% од вкупно цитолошки анализирани брисеви.

Табела : Број на цитолошки анализирани ПАП тестови и процент на откриени клеточни абнормалности од цитолошки анализирани препарати, според податоците добиени од ЦЈЗ за периодот 2012-2018 година

Година	Возрасна група 1	Возрасна група 2	Цитолошки анализирани	% на откриени клеточни абнормалности
2012	24-35		15609	8%
2013	36-48		16573	7%
2014	49-60	36-48	24225	3,8%
2015	24-35	36-60	26668	2,5%
2016	36-45	24-60	36645	12,6%
2017	46-60	36-45	35282	10,6%
2018	24-35	36-60	43103	6,5%

Од вкупниот број патолошки лезии, најчесто застапен е ЦИН 1 (31,7% од вкупниот број патолошки лезии), ХПВ (30%) и АСЦУС (19,9%). Со 40% е застапена инфекција со ХПВ кај младите од 24-35 години. Охрабрува сознанието дека се помал е бројот на жени со тешка форма на карцином како што се плочестиот карцином суспектен за инвазија и инвазивниот плочест карцином.

Во однос на ХПВ вакцинацијата кај девојчиња од 12г. возраст, просекот за периодот 2014 -2018 изнесува 50,4% опфат, но во 2019г. беше зголемен на 57,8% што очекуваме тој тренд да продолжи и во иднина.

Ова зборува за оправданост на превенцијата и самата Програма, чија цел е рано и навремено откривање и спречување на ракот на грлото на матката во латентната и/или раната симптоматска фаза. На овој начин ќе се намали инциденцата и смртноста на жените од рак на грлото на матката, што е и основна цел на оваа Програма.